Масса а мехкий пролетареш, вlашаг1кхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-Г1АЛГ1АЙ ОБКОМА, НОХЧ-Г1АЛГ1АЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деиз ◆ ШОАТТА, 4 ДЕКАБРЬ, 1982 ШУ. ◆ № 145 (6711). ◆ Мах 3 кап.

Берригача советски наха санна шоай хьинар кхо на деш къахьег Нохч - Г1алг1айчен къахьегамхоша СССР 60 шу дузача юбилейна сийленца накъабахара, пятилетка шоллаг1ча шера т1айна декхараш толаме кхоачашн т1ехкхоачашн дара. Масала, д1абахача итт бетта планал совг1а цар маьхала ьаккхай 16 миллион совг1а сома маьха тайп - тайпара продукци. Планал совг1а мехкдьтта даккхара шера т1айца декхараш пхеэза совг1а т1ехкхоачаш а деш, итт бетта заданел совг1а мехкдьттахоша даьккхад 120 эзар совг1а тонн мехкдьтта, 67 миллион кубически метр газ.

Цхьайтталаг1ча пятилетка шоллаг1ча шера т1айца декхараш т1ехкхоачаш а деш, итт бетта план 20 октябрга кхачалехьа кхоачаш а яь. ноябрь бетта чотаг1а къахьега йоласлар республикерча дуккхача промышленни предприятей коллективаш. Шоаш денна дош толаме кхоачаши т1ехкхоачаши ца деш укх юбилейни шера цхьа бутт д1а ца бохийташ хьайоаг1а «Промавтоматика», «Севкавнефтегазпереработка» Грозненски швейни производственни объединеней, «Старогрознефть» НГДУ, СССР 50 шу дизара ц1е-

ДЕННА ДОШ ДИЗЗА КХОАЧАШДЕ

раг1ча Грозненски химически завода, Г1. Ахриева ц1ераг1ча Назрановски «Электроинструмент», «Электроприбор», «Красный молот» заводий кхы дуккха йола коллективаш. Цар къовсам лоаттабу арахеца продукци дукхаг1а хилийтара, къахьегама овсарле лакхъяра, хьаеш йола изделеш дикаг1а хилийтара. Царех дукхаг1чар соахка укх хана арахийцачул дикка дукхаг1а хилийтай арахецаш йола продукци.

Производства эффективности балха динали лакхъяра т1ехьа лоаттабьча къовсамах а доккха беркат даьннад. Т1айцача декхарех лаьрх1ачул шоззен ахаззен гаргга дукхаг1а электроэнерги кховьй республика промышленносто, доагор кходара т1айца декхараш а нииттал т1ехкхоачашдаьд. Металл кходара денна дош а дизза кхоачашдеш ба индустре болхлой. Республике 25 предприяти я т1а мел кхийтта продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотаг1а т1аккхетинта. Цун керттердар да машинех, оборудованех, производственни мощностех, балха ханах биэза пайда а ийбеш, производствана керда резерваш юкъекдувлар.

Цхьабакъда, производства эффективность лакхъяра арахеца продукци дукхаг1а хилийтара т1айцца декхараш меттел оттаяь планаш а кхоачаш ца еш предприятеш х1анз а т1ехьа я республике. Царех я цементни завода, «Аргунводпром» объединене, Грозненски кога г1ирс бечен Назрановски трикотажни фабрикай, Ермоловскии Сунженскии мехлесхозий, кхыча предприятей коллективаш. Соахка итт бетта хиначул а к1езигаг1а продукци арахийцай цар укх шера цу юкъа.

Республике х1анз а к1езига яц къахьегама овсарле лакхъяра планаш кхоачаш ца ярал совг1а, соахкарчул а из дикка лохъяь предприятеш.

КПСС ЦК арг1анарча ноябрьски (1982 ш.) Пленуме шеи къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара Ю. В. Андропова аьлар: «Экономика эффективноста керттера хьокхал — къахьегама овсарле вайна кхоачам бергбоацача темпаех дег1аух. Бийдален из чаккйоахен доакъош дег1аккхувлара' даькъе бупзам ца хилара проблемаш юсаш я. Ма дарра аьлча, н1езиглуш яц продукцега д1ауха материалаш». Х1ара производственни коллектива балха т1а программа а хиина д1аотта деза уж дешаш.

Инсар н1езига ха я. Бакъда цу юкъа а дукха х1ама де йиш я, т1адиса патчахьалкхен декхараш т1ера д1а а доахаш, социалистически декхараш толамо кхоачашдара. Юкъьнпарча партийни организацеша ц1енхаштта тоабе беза болхлошта юкъе беш бола ихетамен организаторски болх. Ерригача коллективаша, х1ара сайо ше кхо ца веш къаьхьега деза Даьхенна денна доал тешшаме кхоачашдара.

Предприятеи кулгалхоша, общественни организацеша хаддаза а т1аг1ертта а къовсам лоаттабе беза къахьегамен производственни дисциплина тел хесраш- ша, брак йолаш продукци кийчъеращца, х1ана аьлча уж г1улакхаш ч1оаг1а 1аткъаш да т1айнца декхараш кхоачашдара. Социалистически ахьс хьалха латтарий шоай тамаг1а долаш продукци кийчъерий опыт шерра йоржае декхарийла я профсоюзни организацеш. 1илманси техникански караг1дииирари вимита сихаг1а производствана юкъехкувлар инженерно-техническаи болхлой сийлен декъар да. Хоши на хилара бригадни формаг1а къахьегача бригадий дерриге техникан - экономически хьокхамаш массаза а дика хул [illegible] цу кердачов.

[illegible]

Цхьайтталаг1ча пятилетка шоллаг1ча шера план ханал хьалха кхоачаш а еш, СССР 60 шу дузача ц1ецца сийлина [illegible] декхараш [illegible] деш [illegible] коллектива хила [illegible].

СССР хьаяь 60 шу дизара накъадолхаш

Массаза а вай мехка сий долаш ч1оаг1а доарх1аш ба хьаькала къахьегаш, шоай декхараш ц1ена кхоачашдеш бола болхлой. Уж санна бараш дукха ба «Союзавтоматстром» ВНПО Грозненски экспериментально - механически заводе. Царех ца1 я намотчица, коммунистически къахьегама ударница Фокина Раиса. СССР 60 шу дузача ц1ейя сийна цхьайтталаг1ча пятилетка хьалхарча шин шера задани ханал дуккха хьалха кхоачашъяра йола социалистически ахь эггара хьалха д1айолаяьрех я Раиса. Ше денна дош дизза чанх а доаккхаш, шин шера задани ханал массехк бутт хьалха кхоачашъяьй цо. Цхьаккха смена д1аяхийтац цо шин норма 170 процентал чухьнахьа кхоачашъяь. Овсаре къахьегарал совг1а, ше хьаеш йола продукци т1ехдика мара хилийтац цо. Цудухьа шин тамаг1а а долаш продукци хьас боккъо сийнай цуша.

Юкъарча балха т1а а хьинаре дакъа лоац дикаг1йолча намотчицас. Цеховн профсоюзни организаце председатела декхараш кхоачашдеш я из. Каст-каста дувца увттаду болхлой собранешка, производственни совещанешка къахьегама дисциплинах, социалистически ахьи, болхи дикаг1а в1ашт1ехьбаккхарах дола дешаш.

Цехерча болхлошта юкъе льржача социалистически ахье укх т1ехьарча шерашка даим хьалха а латташ, хьинаре къахьегаш хиларца белгалъьнна я намотчица, коммунистически къахьегама ударник, кагирхой, хьехамча Ныркова Людмила Александровна. Дукха х1ама ца 1омшаш х1аналехьа пятилетка хьалхарча кхаь шера задани кхоачашьяьй цо. Шин опыт, дикаг1йола балха методаш цо д1а а йоллитаи, хьалххебаь говзанчаш итташ ба укхаза. Царех ца1 я цо намотчица говзал 1омаяь йола Целовальникова Ирина Ивановна. Ше каралаьнача балхах т1ехдика кхеташ а кагирхоштен комсомольцаштен юкъе льржача ахье хьалхалаттарехи я из. Цеха комсорга декхараш а дика кхоачашду цо.

СУРТАШ Т1А: 1) Целовальникова Иринае баьча балхага хьожаш я кагирхой хьехамча Ныркова Людмила. 2) Намотчица Фокина Раиса.

И. ПЛИЕВА сурташ.

18 декабре — Коммунистически субботник

Пятилетка фонде — 2500 сом

Ши к1ира совг1а ха мара йисаяц СССР 60 шу дузача ц1ейна хетадаь доли Ерригсоюзни коммунистически субботник хула ди хьат1ахкача. Мишта кийчо лы оаш «Ц1еча шоатта денна» аьна даьча хаттара жоп а луш Грозненски «Автоспецоборудоване» яхача опытно - экспериментальни завода къахьегамец алапен отдела начальника Бочарова Вера Николаевнас аьлар:

— 18 декабре де мел деза балхаш, арахеца мел еза продукци белгалъьккхай коммунистически субботника йолча штабо. Ерригсоюзни коммунистически субботнике дакъа лоацаш хургва 880 гаргга болхло, инженерно-технически болхло, г1уллакхера нах. Царех 420 саг шоаш массаэарча балха моттиге къахьегаш хургва, вожаш предприяте гонахьарча моттигашка лостам беш, ремонтни балхаш деш хургба. Ерригсоюзни коммунистически субботник долча дийнахьа завода болхлоша арахецаргья 26 эзар сома маьха тайп - тайпара продукци. Из д1айохьийтаргья вай мехкарча дуккхача моттигашка. «Ц1еча шоаттадийнахьа» болхлоша шоаш даьккха 2500 сом алапи пятилетка фонда юкъехьоргда. 18 декабре кхоачча материалий, инструментий, электродий чотаг1а къахьегаш хургья Егили Михаил, Федоренко Анатолий, Хамзаев Лача керте латтача электромонтажникий, токарий, сварщиккий бригадай коллективаш. Х1аьта завода шхьлаг1ча цехерча ерригача слесарий-сварщикий бригадаша доп деннад Ерригсоюзни коммунистически субботника хьалхарча иннйтта дийнахьа кхоачча материалий чотаг1а болх бе. Цу г1уллакха йола инициатор я Туранин Владимир Степанович керте латтача сварщикий бригада коллектив.

ТОЛАМЕ КЪАХЬЕГ

Дикача совг1аташца белгалдоаккх ер юбилейни шу Шалински района хьайбаш леладераша. Пачхаьалкхенга хьайбай продукци йохкара укх шера итт бетта йола планаш толаме кхоачашъяьй цар. Масала, планал совг1а пачхаьалкхенга схкар 1470 центнер шура.

Из толам боаккхача къастта доккха дакъа юкъедихьар «Искра» совхоза хьайбаш лелэдераша. Цар х1аналехьа т1ехкхоачашъяьй пачхаьалкхенга шура йохкара шера план. Иштта, итт бетта задани 360 тонн йолаш пачхаьалкхенга схкай 453 тонн шура. Районе хьалхара моттиг яьккхай цар.

Иштта дика толамаш даьхад «Шалинскии» совхоза хьайбаш лелэдераша а. Планаг1а д1ачуйла йоаг1ар 3550 центнер йолаш цар приемни пункташка д1аяхьийтай 4140 центнер шура. Цу юкъа пачхаьалкхенга дехкад 4140 центнер дулх.

Пачхаьалкхенга шура йохкара итт бетта декхарех доарх1аьй «Южный», «Октябрьский», «Зори Ишкала», «Московский» совхозий шури фермай коллективаш.

Укх юбилейни шера башка — дика толамаш дахарна белгалтьыннай Къулбаседоккамален бройлерни кон т1ара балхахарааш леладу фабрика коллектив. Пачхаьалкхенга котама дулх дехкара шера план 5000 центнер йолаш мах беча организацешна цо д1адаьхьийтад 8000 центнер дулх. КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленумы ре[illegible] кхы а ч1оаг1йола хьалхар айдаь коллективо доп деннад карарча шу чаккхэнга декха пачхаьалкхенга 1000 тонн котама дулх дохка. Цу хургда пачхаьалкхеи деладерацин Кхачан программа кхоачашйаьча укх шера [illegible].

Укх [illegible] хана [illegible] «[illegible]» [illegible] фабрика коллектива.

[illegible] 33 [illegible] 747 [illegible] 24 миллион 966 [illegible] фабрика.

М. [illegible]

Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

Республика экономикен культурен дег1айолаяча доккхий г1уллакхаш кара1дувларах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо Нохч-Г1алг1ай АССР сийлен ц1ераш елай:

Заслуженни геолог

Борисенко Михаил Ефимовича — Нохч-Г1алг1ай геологоразведочни парте участка начальника.

1илман техникан заслуженни деятель

Куриленко Федор Александровича — промысловни геофизика специальни конструкторско - технологически бюро лабораторе заведующена.

Заслуженни изобретатель

Одинцов Олег Константиновича — Грозненски мехкдьтта 1илма-тохкама института сектора заведующена.

Культура заслуженни болхло

Шнурнов Лариса Анатольевнана — «Грознефть» яхача объединене центральни 1илма-технически библиотека директора заместителя.

Мехкдьттан газовии промышленноста заслуженни болхло

Кулигин Аркадий Антоновича — промысловни геофизика специальни конструкторско-технологически бюро лабораторе заведующена.

Петренко Василий Алексеевича — Грозненски газ чанхйоахача завода цеха начальника.

Редькин Георгии Николаевича — Вознесенски газ чанхйоахача завода Карабулакски производства слесари бригадира.

Мехкдьтта чанхдоахачен мехкдьтта химически промышленноста заслуженни болхло

Зайцев Анатолий Макаровича — СССР 50 шу дизара ц1ераг1ча Грозненски химически завода керттерча инженера заместителя.

Кульчуков Александр Федоровича — А. Шерипова ц1ераг1ча Грозненски мехкдьтта чанхдоахача завода вокхаг1йолча оператора.

Макашева Галина Ильинична — производственно-товарни контора оператора.

Устенко Рудольф Петровича — РСФСР Госкомнефтепродуктай Грозненски управлене начальника.

ХАЛКЪА БОАХАМА ТАЙП-ТАЙПАРЧА ДОАКЪОЙ БОЛХЛОШТА НОХЧ-Г1АЛГ1АЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Балха т1ехь толамаш дахарахи СССР хьаяь 60 шу, Нохч-Г1алг1ай АССР хьаяь 60 шу, Нохч-Г1алг1айче шин доламаг1а Россена юкъеяха 200 шу диларца дувзаденней Нохч-Г1алг1ай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Багаев Дэги Имрановича — «Спартак» яхача ДСО шоай доламеча къовсама вокхаг1олча тренера, СССР заслуженни тренера.

Ведзижев Абубакара Ахьмада — издархочоа.

Максимов Василий Максимовича — Нохч-Г1алг1ай АССР Министрий Советерча физически культуран спортен Комитета спортсооружений инженера.

Петраков Олег Егоровича — ДОСААФ дешара организаце начальника.

Пашаева Зинаида Хамидовнана — Грозненски централизованни библиотечни система Староатагински филиала заведующена.

Оверьянов Владимир Гордеевича — Грозный станце чурча г1улакхий отдела начальника.

Ржевская Валентина Тиграновнана — Нохч-Г1алг1ай АССР Министрий Советерча архивни отдела йоккхаг1йолча архивариуса.

Самарина Нэлли Сергеевнана — гор. Грознерча Октябрьски района прокурора йоккхаг1йолча помощника.

Серебрянников Григорий Григорьевича — СССР ДОСААФ ЦК отдела начальника.

Саидов Билал Саидовича — издархочоа.

Точиев Сар1алий Беслана — гор. Грознерча Старопромысловски района прокурора заместителя.

Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-Г1алг1ай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

гор. Грозный.
1982 шу, 3 декабрь.

Лекторий семинар

СССР арахьарча политикани дунен халкъашта юкъерча отношенешта пропаганда яра КПСС Нохч - Г1алг1ай обкомен «Знание» яхача общества Нохч - Г1алг1ай республикански организаце 1илмаметодически Советен лекторски группо хан ханнахьа, шин бетта цкъа, республика лекторий - международникий семинараш ю.

Иштта, укх деношка КПСС обкома политически дешара Ц1ог1а йир арг1анара семинар. Цига къамаьлаш дир укх шера г. Свердловске хиннача РСФСР лекторий-международникий массаэарча семинара балха кхъе дакъа лоацаш хиннача 1илма-методически Совета членаша.

«Идеологически къовсам ирбалари империализма тиишача балха элементаш кхы а, ч1оаг1аг1а оарцаг1ъахари» яхача темах лаьца къамаьл дир Н. И. Калинина, 1илма-методически совета члена, Л. Н. Толстой ц1ераг1ча ЧИГУ философе кафедра вокхаг1волча преподавателя.

Х1анзарча къамий кортамукъален боламахи США агрессивни политикахи дийцар 1илма - методически Совета члена Б. П. Сирика.

Ше къамаьл деш 1илма-методически Совета члена Н. В. Мещерякова дийцар дунен халкъашта юкъерча коммунистически боламахи дунен халкъашта юкъерча СССР лоарх1амахи. Цо дийцар дунен халкъашта юкъерча боламе КПСС моттигахи лоарх1амахи, коммунистически партешта хьалхашка латтача проблемах, дунен халкъашта юкъерча коммунистически боламе интернациональни цхьоаг1а ч1оаг1ъяларах, СССР хьахиларо, социализми коммунизми хьальяро дунен революционни процессана ена влиянех.

Семинаре дакъа лаьцараша даьча хаттарашта дизза жопаш тиилар. Д1ахора семинараш в1ашаг1тохарах чакхъяхаран 1илма - методически Совета аьттув оалар лоаш къамаьлаш дар.

И. БОРМОТЬКО,
1илма - методически Совета бюро секретарь.

Ханал хьалхабувлаш

Вознесенски газобензинови завода болхлоша цхьайтта бетта план кхоачашъярах хьалха иттех ди хьалха рапорт делар. Ер шу доладелча дуьйна планал совг1а завода коллективо маьхала [illegible] 320 эзар гаргга сом мах бола товарни продукци. Заданел совг1а арахийцад [illegible] эзар гаргга тонн [illegible], 24 миллион гаргга кубически метр газ.

[illegible]

* * *

СССР 60 шу дузача ц1еи сийна ше т1айца декхараш т1ехкхоачаш а деш, цу денна дика къахьегама совг1ат кийчдаь наькъайода Карабулакски химически реагентий завода коллектив. Ер шу доладелча дена из планал совг1а маьхала [illegible] эзар совг1а сом мах бола продукци, заданел совг1а арахийцад 80 эзар гаргга сома маьха тайп-тайпара продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра задани [illegible] процент гаргга т1ехкхоачашъяьй [illegible] 71 эзар сом [illegible] завода болхлоша.

[illegible]

смена Карен Александр Арсеевича кулгалдеча «Г[illegible]» яхача смена коллективаш.

* * *

КПСС ЦК ноябрьски (1982 ш.) Пленума решенешта хьинаре къахьегарца жоп а луш, мехкдьтта даккхара цхьайтта бетта план ханал хьалха кхоачашьярах рапорт деннад «Горскнефть» НГДУ коллективо. Ер шу доладелча дена из планал совг1а даьккхад 28 эзар гаргга тонн «Лаьрда доцуш» задане совг1а маьхала [illegible] 700 эзар совг1а сома маьха тайп-тайпара продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра шера т1айца [illegible] декхараш [illegible] т1ехкхоачашдаь [illegible] совг1а т1ехкхоачашъяьй.

Массала санна хаддаза социалистически ахье хьалха латташ [illegible] укх шера [illegible] керте латтача [illegible] коллектив. [illegible] совг1а даьккхад 17 эзар гаргга тонн мехкдьтта.

* * *

Сихен к1оарген буру а тахаш совпоахарьа мехкдьтта лаьцаш яхача декхаг1а къахьегача Малгобекски буруо тохара балхий хьарадлене буруйдаттараша толамо кхоачашду укх хьалхашка шера т1айца социалистически декхараш. Ер шу доладелча дена пачхаьалкхе планал совг1а цар [illegible] метр совг1а буруо. Къахьегама овсарле лакхъяра задани [illegible] процент гаргга т1ехкхоачашъяьй [illegible] задани [illegible] процент кхоачашъяьй.

УБР бригадашта юкъе льржача социалистически ахье хьалхара моттиг [illegible] № 931 йолча буровой коллектив. [illegible] буровой начальник Михайлов Сте[illegible]

наш Заев Анатолий керте латтача буровой коллективаша.

* * *

Вай республикерча мехкдьттан газ доахача управленешта юкъе льржача социалистически ахье даим хьалха латташ хьайоаг1а «Старогрознефть» НГДУ коллектив. Мехкдьтта даккхара цхьайтта бетта план ханал дикка хьалха кхоачашъяь а [illegible] совг1а [illegible] [illegible] миллион совг1а сом мах бола товарни продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра задани [illegible] процент [illegible] НГДУ мехкдьттахоша.

Социалистически ахье хьалхара [illegible] мехкдьттан газ доахача [illegible] совг1а [illegible] Коваленко [illegible] керте латтача [illegible] коллективаша.

Б. КОСТОВА.

СССР ХЬАЯЬ 60 ШУ ДУЗАШ

КЕРДАЧОА—ШЕРРА НИКЪ

Кхо шу гаргга ха дIаяхай со Адриев Гlапура цlерагIча «Электроинструмент» заводa инструментальни участке тIехьхьара хиначул. тIехьагIа, е вешти аьлча, цох цех оал укхала. Цу хана укхаза дуппаш дап комплексни бригадаш вIашагIйоакха ела яхаш. Кердача гIулакха бертигаш тIехьабоахилга атта хIама дац. Цхьабараштa хетар болх хIаьта а вета а дIабодаш ма бий, тIаккха сенна хьувзаду совлен дар, аьпна. Вожаш шоай алапи эшадалари болх тIаккхетари кхераш бар. Бакъда, участка начальника Беков Мухьмадa, партийни организаце секретара Халгуев ТIахира, активисташта мегар нах из гIулакх вай дамалахьарча хIара предприяте дакъа даргдоацаш чIоагIа бакъахьарей хIама хиларал совгIа, предприятена а болхлошта шоашта а пайдане долгах тешабе.

Ишта хьа я аь хIанз алхха укх участке болх беш я укхала кхоъ комплексни бригада. Царех цаI я парте членалла кандидата Инаркиев Хаматхана Мустафас кулгалдеш яр. Цар кийчъю штампаши приспособленеши. БаихI саг чуноагIа бригадана. Царна юкъе ва кхоъ слесарь, цхьацца токарь, кардинатчик, оператор, фрезеровщик. Хlаьта Халгуев Джамалда ТIахир, Евлоев Японца Сайт-Мухьмад, Газднев Iалаудина Мухьмад Iалахмате йоккха балха говзал хиларца шоашта тIадилла моллагIа дехкар кхоачашдулургдолаш ба.

Бригаде вIашагIйоллаш хиннача хана заводе балха вера оли дIамига саг: Муталиев Ахьмади Котиев Сайт-Мухьмади. Цар кроза керда хьаеш хиннача коллективе дIайийцар уж. Хlаьта вай лакхе бийнача новкъосташца, уллув дIа а этта, цхьана болх белга сийдола гIулакх лоархIаргдолаш бараш укхаза болх беш хьабоагIараштa юкъе а кIелига боацандаь.

Из эггара хьалха кхетаде доагIа духхьашха вIашагIъеллача коллектива тIум а хинна дIаэттача, Инаркиев Мустафа, Евлоев Сайт-Мухьмад, Халгуев ТIахир, Газднев Мухьмад санна болчар болхлочун цIера сий чIоагIа лорадеш хиларца. Ишта хам бе боагIаш хIама да кердадар довзара чIоагIа тIахкувш коллективизма оамал йолаш, шоашта дайзар, ховр камаьрша керда Iомалуш болчорна дIалуш уж хилар. Ма дарра аьлча, тахан заводе хьалхийнача гIалгIай болхлой класса бокхъонца бола вииалаш ба уж.

Цудухьа царна юкъе нийсбеннача магийча накха юкъхьанца керда хIама дIадоладеча къонача сагах доаллаш дола оалабалар, бIубенна ца хилар сиха дIадаьлар. Денгара денга шоай балха говзал лакхъяра, балха тIа дIашьрбалара мел эшар долаш хинна уж: хIанз коллективе йоагIаш йола моттиг хьа а лаьца дIаэттаб. БоккагIйолча новкъостий дукхагIйола башха дика оамалаш шоайех йоахкаш ба. Хlаьта царех цаI—Муталиев Ахьмад—укх шера цеха комсомольски организаце секретаралла хержав.

Из бригаде духхьашха балха баьхнарашца беча балхаца кадаенна оагIув мара дац. Хlаьта керда гIулакх нарадерзадара — цхьан карялагIа болх белга вIашитIехьданктара къахьетта юххьанца чIоагIа къахьега дийзар.

— Хьалхарча бетташка тайп-тайпара човлхане, нилкъала дешаш къестаде дийзар, алапи хьалцача хана раьза боацараш а нийсбелар, бакъда, беттатара беттага бригадии метод пайданегIа йолгах теша баьлар нах — яхаш дувц бригадира Инаркиев Мустафас. Хlаьта хIаиа хьалха пайдаьчул хIаране юкъера лаьрхIача 20 процент дукхагIа нийду алапи. Хlаьта керттердар: вIашитта кхаь шера цхьаь цхьан бетта план кхоачашъелга юкъагI ца дуташ хьайоагIа цеха коллектив.

Кердача гIулаккхаца дувзадення хьалхашка утташ хинна дешаш каст-каста дувцар цеха а бригада а партийни, профсоюзни, комсомольски организацешa. Нийслуча халонех, уж эшаяра бIукъонибеш, ледарло гучаювлийташ, дисциплина телхаеш барех гучахьа бехк боаккхаш, оза везар бехктоххаме олаш оамал я бригадерча болхлой.

Цу хьакъехьа шоашкара дика хьоахам гойташ ба коммунисташи комсомольцаши. Эггара хьалха партийни организаце секретарь Халгуев ТIахир, бригадир Инаркиев Мустафа, комсомольски организаце секретарь Муталиев Ахьмад. Ма дарра аьлча, бригадерча бархI сагах нийъ коммунисти нийъ комсомолеки ва. Царех хIаранар коллектива общественни вахаре хьинаре дакъа лоацаш хулга IалашлIьд укхаза.

Бригада республика юбилеашта а СССР хьаь 60 шу дизара сийна а тIаийнача социалистически декхарашка дIаяздаьд карарча шера план 1 декабре кхоачашъе, ерригa кийчъеш йола продукци ОТК тIахьожам боацаш дIалуга Iалашде. шин сага балха говзал лакхъе. Могушкова Бек-хана бригадаш яхь лоаттае. аьнна. Уж ерригa цуннташ кхоачаш я аь шин бутт хьалха вайцига ельача Нохч-ГIалгIай автономе 60 шу, нохчийн гIалгIайн шоай лоIамагIа Россена юкъебаха 200 шу дизара юбилеашта накъаяхар бригада коллектив. Евлоев Сайт-Махьмад хIанз къахьегаш ва 1985 шера январь бетта чотагIа. хlаьта Инарынев Мустафайн Газдиен Мухьмадец къахьегама календараш тIа латт 1984 шерара январь, Муталиев Ахьмади — сентябрь, Халгуев ТIахира — июль. Шоай графикал дикка хьалха баьнна къахьегаш ба кхьбараш а.

Дика хет цеха коллектив керда гIулакх тIаийца къахьега йолаенначa хана деиз декхарех даим лоархIа а еш, ритмично болх беш цеха коллектив хьайоагIаш хилар. Бакъда, нийса хургдац алхха вай бийцача цхьан бригада колективо Iоламе къахьегар бахьан лолаш из хьахиннад аьлча. Шоай декхарех тIатIа динагIа лоархIаеш хьайоагIа коммуниста Шадиев Османа кулгалдуи Могушков Бек-хан керте латтеи бригадай коллективаш а. Уж а дика кхетадеш ба хIанз бригадни хьисапе къахьегалга дукха пайданегIеи гIойленагIеи долга. ТIаккха цунна ца дийзача даргIац укх карарча шера ерригача заводе лоаттаеча яхье цеха коллектива алхазза котъаьннилга а.

Бухсоацаш хIанз цеха начальника декхараш кхоачашдеча вокхагIволча мастера Щеглов Александра аьнпар тIатохаила даргдаш: Хьалха хIара болхлочоа наряд хьаялъе елаш хулар. Цу гIулакха цехе хIанз болчарел массехк саг дукхагIа инженерно - технически болхлой делабора. Хlаьта а из вIашитIехьданкха, хIараиена болх Iалашбе, цо деча тIахьожам лоаттабе кхоабацар уж. ХIанз цох дикка дукъ бригада совето шийна дIатIайийназ. ВIаши тIахьожам а лоаттабеш, эпаноа гIо дераш, болх юкъагIойсача эггара хьалха оарцагIоалараш бригада членаш шоаш ба. Цу дерригне коллектив чIоагIа кхотаю, цар уллаш, нигат цхьан гIулакха тIаерзадаь хулга хьаду.

С. МАПСИГОВ.

МНР. 1921 шераи 1939 шера аьхни Халхни-Голеи монгольски халкъа паргIатои шийн лоIаме хилари бахьан долаш, хIаьта иштта 1945 шера Квантунски эскара духьала тIом беш шоай вахар дIадениача советскии монгольскии турпалашта каргIлаьшна дицлургдоаца денале гIулакхаш дагалоацаш МНР столице, Монголе дукхача кхыча районашка дукха памятникашк монументаши оттаьй.

СУРТА ТIА: Улан-Баторе Зайсан яхача лоам тIа советски бIухошта дегIа памятник.

В. МАТВИЕВСКЕ сурт. ТАСС фотохроника.

ВIаши тара йоца оамалаш йолаш, тайп-тайпара вахара за аьнна нах ба укх сурта тIа шоана гуш бола кхалнах Кононенко Людмила Александровнай Мутузалиева Макки. Маккий къахьегама никъ хIанза мара дIаболабеннабац хIаьта В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода йиъалагIча цехе Людмила Александровнас болх бу дукха ха я. Йиза бокъо а йолаш оал цох производства ветеран я. 16 шера болх баьб цо мехкдаьтта дIаухийтача № 11 йолча установка тIа, тIеххьарча шерашка — № 7 йолча установка тIа. Цига доакъх парафинистий дистилят.

Мехкдаьтта чакхдоахача из лоархIаме продукт даккхара процесс тIехдика Iомаьй Л. Кононенкос. Дег раьза я долаш дIахьех цо дукхача шерашка шийна хайнараш керда баьхнача кагирхоштеи болх дика бе Iомабенна боацача новкъосташтеи.

Маккийна а даим дег чу латтаргда йоакхагIйолча нешас шийна даь хьехараш, вахаре, балха тIа накъадаргда цунна уж. Фу ховра къонача нoIа ши шу хьалха юкъерча школе дийша а яьнна укхаза балха енача хьий? Дерригa хетар цунна чоалхане, шийна кхеталургдоацаш, Iомалургдоацаш санна, бакъда. болх бе йолаенначa хьалхарча деношка деиз кхетадир йоIо шийна ца ховр ший йокхагIйолча нешийга хаьттача цо эшаш дола новкъостал дерг хилар. Цу гIулакха цунна гIо де кийча бар цун кхыболa новкъостий а — установка начальник И. Ломов, операторош Д. Байсунгурова, Л. Крылова, кхыбараш. ХIанз установка технологически процесс дика йовз къонача технолога, пхелагIа разряд я цун.

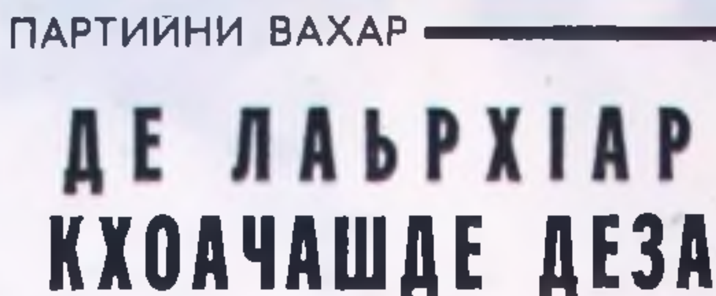
Кастта вай дездергда СССР хьаь 60 шу дузар. Цу юбилея сийна лоаттаеча яхье тIехдика толамаш доахаш къахьег установка коллективо. Ер шу доладелча деиз планал совгIа цар арахийцай итташ эзараш сома маьха продукци. Цу толама доакха дакъа кхоач операторашка Л. А. Кононенкоген М. А. Мутузалиеваген.

И. ЧЕМИСЕНКО.

СУРТА ТIА: В. И. Ленина цIерагIча ГНПЗ № 7 йолча установка операторош А. Мутузалиевай Л. Кононенкой.

А. АИРАПЕТОВА сурт.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ДЕ ЛАЬРХIАР КХОАЧАШДЕ ДЕЗА

Укх деношка хиннача Заводской райкома пленуме дийцар КПСС XXVI съезло дIадехаршка хьежжа де лаьрхIар кхоачашдара бола кулгалдеча кадрий бехктокхам дIахо айбара лаькъе района партийни организацена хьалхашка латта декхараш.

Пленуме доклад ньча парте райкома хьалхарча секретара Д. К. Тарасова аьлар, коммунизм хьалъеча массайолча участкашка кулгалдеш болча наькха сакхетам лакха болаш, уж бокхъонца бола организатораш хила безилга дIадехаш йола КПСС ЦК установка района партийни организацешеи комитеташеи леррагIа чакхйоах. Дикаль диллача белггала тоаснаи хоржаш йолча партийни актива состав, КПСС райкома бюро номенклатурах йола кадраш хьахоржилга, уж балхаш тIа дIаниисъелга. Шоашта тIадиллача гIулакханара бехктокхам кхета а беш, творчески болх бе ховргдола кадраш кхеяра КПСС райкомо, цун бюрос хадданза къахьег.

Пайда бовлаш гIулакх да кулгалхой къахьегама коллективашна вIашагIкхетараш чакхдоахилга. кулгалдеш йола кадраши специалисташи КПСС райкомеи райисполкомеи йолча тайп-тайпарча комиссешка болх бе юкъеузилга.

КПСС XXVI съезда решенешка хьежжа тIахьожами тIадиллар кхеачаш миштa ду хьажари дIахо эргадоахаш тоадарах болча КПСС Центральни комитета сецамо дIадехар лерде а лувнаш, парте райкомо кулгалдеча кадрашеи администрацешеи беча балха тIахьожам лоаттабара юххьанцарча партийни организацеи бехктокхам айбу. Из гIулакх вIашитIехьланкхара парте райкома а юххьанцарча партийни организацеша а перспективни а карарча хана лаьрхIа а планаш уттаю.

ТIахьожами тIадиллар кхоачаш миштa ду хьажари тоадаргга хьежжа района къахьегама коллектива хьинар айлу, тIеххьара хьахулар аласамагIа хул.

Района промышленноста керттера наделеш арахецара 10 бетта план 100,2 процент кхоачашъяьй, къахьегама опсарле 1,4 процент лакхлулга вIашитIехьдаьккхад.

Цу юкъагIа района гIишлошхоша 92 миллиов сома маьха гIишлои-монтажии балхаш даьд, болх бе йолаллийтай 8 халкъа боахама объект.

Цуна цхьана пленуме белгалдаьккхар, кулгалдеча кадрашца райкомо, юххьанцарча партийни организацеша беш бола болх тоъам болаш боацилга. Боахама механизм дIахо тоаяра, предприятешта технически чIоагI а еш реконструкци яра, керда технологически процессаш карасрзаяра, изделеи дикал лакхъяра тIаийдеш дола сецамаш кхоачашдара бехктокхам айбе беза кулгалдеча кадрай, специалистий.

Районерча 50 процент йолча предприятешa 10 бетта итогех арахийцаиц XI пятилетка контрольни цифраша белгалъяьккхар миссел продукци. Алхха 5 предприяте 20 миллион сом кIезигагIа продукци дIаяхьийтай договораш тIа белгалъяьчул. Кхаь предприяте пятилетка дIайолаелча гIоне кхоачашъяьяц продукцега дIададаь лохдара план. 6 предприяте — къахьегама опсарле дегIайолара залани.

Цхьабола боахама кулгалхой лоархIабац бригадни форма, нормативно-цIенача продукце хьоккхамаш юкъедоалиде. Оборудоване къахьегама опсарле хьахьонхаш йола паспортизаци чакхъаккхац. Тахапарча дийнахьа арахеца продукци нормативно-цIена хьахьонхаш 10 предприятех 5 мара яц. 516 бригадах бригадни боахама расчета методагIа къахьегаш 10 я.

Администраце беча балха тIахьожам лоаттабара юххьанцарча партийни организацеша уттта а еш, чакхйоахаш йола цхьайола мероприятеш хилац чулоацам кIоргa болаш, пайда боалаш. Собранешка дувца оттадеш дола дешаш эггара хьалха теркам тIабахийта дезар белгалдоаккхаш хилац. бе белзача тайпара болх ца бечар цIераш яхац. ДукхагIйолча хана баьча балхах дувцаш хул юкъерча звенох бола кулгалхой, комиссе членаш, хIаьта керттера болча кулгалхошкара доагIар хьа ца дехаш моттигаш я.

Цlенхаштта болх беш яи «Промтовары» яхача Грозненски розничи торгови объединене партийни комиссн. Дукха моттигаш я укхаза советски торговле бокъонаш телхаеш. Республика торговле министерства цун аппарато беча балха лоаттабе беззача тайпара тIахьожам лоаттабац. вIашитIехьдаккхац лакхе латтача партийни а советски а органий директиваш, шоаш тIаийду сецамаш кхоачашделга.

Цlенхаштта бехк банкха боагIа Нохч-ГIалгIай гIишлои управлене кулгалхоех, гIишлои-монтажни управленей начальникех, партийни организацеех. Де деза аьнна белгалдаьккхар кхоачашдара дисциплина лоха я укхаза. Масала, 240 моттиг йола стационар хьалъль ца йоаккхаш латта 7 шу совгIа ха я. Шу совгIа ха яьннай Грозненски ацетонови завода берий беша болх ца бу. Пхелагlа шу да Р. Люксембург цIерагIча улица тIа 87 квартира йолеи Черноречье яхача поселке 142 квартира йолеи цIенош хьалдаь ца доалаш латта.

Парте райкома отделаш хIанз а яц партийни тIахьожам лоаттабелга тоалара е йоагIа йоанхо еш, цу балха чулоацами методаши тоапра хIанз а кIезига новкъостал ду юххьанцарча партийни организацешта.

КПСС райкоме тIаийцар кулгалдеча кадрай тIахьожам лоаттабарахи де лаьрхIар кхоачацларахи бола бехктокхам дIахо айбарах бола сецам.

Е. ЕВДОКИМОВ.

АПН корреспонденташа хоамаш ду

ОБРАЗОВАНИ—ХАЛКЪА

Боад къовлабеннаб, эзза доаккхаш латтача гаьнех хьаж чIоагIагIа йоагIа. хIаьта хадданза Аддис-Абеберча Революце майдан тIа ухаш бар эзараш нах. Дукхаха бараш бе йоахнаш розай букеташ, транспаранташ а плакаташ а долаш баьхкабар. Аддис-Абебе бахача наьха иштта тIаьцар Эфиопе тайп-тайпарча провинцешкара юха цIабоагIа шоай мехкахой — йоазув-дешар ца харца лоаттабеча къовсама кампане доакъошхой.

Цу шин тайпарча сурто дукха хIамаш дагадохийтар сона. Кубе корреспондентски болх беш со хиннача шерашка альфабетизаци яр (иштта оалар ПаргIатои гIайрен тIа йоазув - дешар ца харца лоаттабеча къовсама кампанех) бахьан долаш дIадоладеннача доккхийча хувцамиш теш хилар сох. Из юкъагIа йита гIерташ контрреволюционераша шоай хур даьдале а, низ кхачанзар цар эзанешта. кердача, сийрдача вахара тIаккхувча мугIарерча наьха-бокха безам юхабаккха.

Хlаьта хIанз кхыча континенте, 1974 шера халкъа революци яьчеи социалистически дегIаахара никъ хержачеи кхыча мехка, латт шира заман баьдеча тIехьаленца къовсам. Из-м иштта хила доагIаш а да. ДегIаахара социалистически наькъо лерхI. эггара хьалха, эксплуататцех, боадонах, эжелах нах мукъабоахилга.

Эфиопе революционни правительства монархическо - феодальни режим дIа ма яьккхиге а шин лоархIамегIарча лерхIарех а лаьрхIа дIаоттадир йоазув - дешар ца харца лоаттаду къовсам. Атт тачарех дац из декхар. Из мел доккхеи чоалхаиеи да хара кхоачам ба цхьа цифра йолаличa. Революци яьнначул тIехьагIа Эфиопе дукха ньамаш далачеи беррига а хIана биц аьнна бар ахархой лоархIаш болчеи мехка бахача нахах 90 процента хацар букварь. [illegible] дешар фу яхилга да. Дукхача наредлоаштий къыметтел шоай йоазув а дацар. Революци яьлелхьа бIаьхийча наьха бераша мара деша йиш йолаш яцар школаши къаьстта а университеташи. [illegible]

Цу тайпара гIулакх дIадаьхара чIоагIа къахьег [illegible] революцин Iалашонаш. Дешара заведенеш [illegible] шерашгара дIадоладелар уж. Халкъа Iалаш латтача цIераниш хьалъхай шоай бе[illegible] мел болчар деша йиш йола керда 3130 юкъаршкола 940 юкъерча школаш. [illegible]

Образоване министерство хьайовлайтар сона къамаи просвещене система дIахо эргаьккха тоаяра перспективни планаш. Укх гаргарча хана ерригача административни районашка ноххарйьл хьехархой говзал лакхъю университеташ. 1980/81 дешара шерре а деиз болх беш я цу тайпара бархI институт. хIаьта цига говзал лакхъю курсаш чакхъяьхача 10 эзар гаргга хьехархой дешар хьехара боарам дикка лакхбелар.

«Кердa академически программаш. — аьлар сога университета президента доктора Дури Мохаммеда, — революционни Эфиопе дегIайоалаяра эшарашкеи лерхIарашкеи хьежжа кийчъяьй. Бокхача лоархIаме да Iомаде декхар даь тIадошадеш дола предмет а лаьрхIа марксизма - ленинизма лардаш Iомаелга юкъедоаладар, хIаьта из бахьан долаш социально - экономически проблемай анализ еча хана диалектически наькъаца хила Iомалу студенташ»

«ДукхагIа укла тIадхийта хьеж тхо занятей эффективности результативности лакхъяра, дешархой массе оагIорахьара дегIабоалабара, кердача, социалистически уйланца царна кхетам балара, — белгалдаьккхар Эфиопе образоване министра Гошу Волдес. — Цунах [illegible] хилга хов тхона экономически, политически [illegible] ни дегIаахара прогресс».

Образоване система эргаьккха тоаяра [illegible] дIахо чакхйоа[illegible] дешар ца хогага дIадаьккхара йолаль дерригача къамаи кампани. [illegible] болча хана [illegible] болча студенташа, школьникаша, хьехархоша [illegible] [illegible]

[illegible]

Виталий ПОЛИКАРПОВ, АПН корр.

Аддис-Абеба.

ХАЛА ХУРГДАЛЕ А...

Сунженски района тха «Путь к коммунизму» колхозе эггара йоккхагIа я аз кулгалдеш йола йиъалагIа шури ферма. Цу гIулакхага хьежжа. керттерча дакъе саха беча балхах тийша да колхоз пачахьалкхенга шура йохкара планаш кхоачашъелга. Цудухьа хадданза низ дIанкхоачар деш къахьег ферма коллективо шура дукхагIа [illegible] йиш хулийтача торонех ма хулла дукхагIа пайда эца гIерташ. Хlаьта дика хьожжаш а гойт. Укх шера массехазза хьалхара моттигаш яьхай тха коллективо района фермашта юкъе яьржача социалистически яхье. ХIамале толаме [illegible] чашъяьй пачахьалкхенга шура йоккхара шера план а. ТIехьалагIа ноябрь хьатIакхоачаш шера план 1490 йолаш дийха [illegible] 1550 тонн дIавелар ца Дехьана.

ХIанз хIара дойнахьа юкъера лаьрхIача 4,8 тонн шура йоах оаха. Цу гIулакхо вIашитIехьдоаллайтергда [illegible] шу хьатIаккхачалехьа пачахьалкхена ныьы тIа а кIезагагIа яле 190 тонн шура йохка.

СССР вIашагIъелла 60 шу. Нохч - ГIалгIай автономи хьаккина 60 шу. нохчийн гIалгIайн шоаи лоIамагIа Россена юкъебаха 200 шу [illegible] [illegible]

Килограмм шура йоакх хIара кхоабача IаттагIара.

Къаьстта дувца безам ба са къонача доярках Борчашвили Алпатух. Итт шу да из тха ферме болх беш йола. Цу юкъа цхьа шу дIадахийтадаш цо шура яьккхара шера план кхоачаш ца еш. Цул совгIа Алпатус йоккха шура шерагара шу ме доал тIакхеташ а я. Масала, 1980 шера хIара кхоабача IаттагIара 2684 килограмм яьккха хиннайе, сахкa 2790 килограмми, хIаьта укх шера шай социалистически декхараш тIеххоачаш а деш духхьала цхьа бетта 2721 килограмм шура яьккхар.

Висача кхаь бетта хIара кхоабача IаттагIара хийшца 3 эзар совгIа килограмм шура а йоаккхаш республика толашагIа болча дояркай мугIарашта юкъе яха йиш йо [illegible] из укх шера. Цхьабакъда, итта болх лехаш йоаллача цо шийн доакхал [illegible] бе Iомаьлта кхыча къонача доярк[illegible] дIа а деина, [illegible]

[illegible]

ш.) Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара Ю. В. Андропова даь къамаьл, пачхьалкхерча Совета воркIалгIача сессе материалаш Партеи правительстваи бокъка тернам тIабохийт дIахо йолача хана ДаьхеI рузкъа Iоадара, наьха вахара хьал-торо тоаяра. Цхьабакъда, из шищегIа хьакургдолаш гIулакх дац. Цунга кхачара хIара саго шийна мотте ма хулле дикагIа болх бе беза, чIоагIъё еза къахьегама дисциплина, кортбоахама продукци дукхагIа яккха йиш хулийтача торонех бола пайда эца хьалха веза хIаранир. Из дерригa ма доагIа кхетаду ферма коллектива. Хlаьта Кхачан программа кхоачашъеча доккхагIа дакъа [illegible] болаш керда социалистически декхар тIаийцад оаха. Шелковской района «Коминтерн» колхоза [illegible] республика берригача [illegible] 1 октябре денга тIадоагIача шера 1 июль хьатIаккхоачалца йола хана [illegible] юкъа хиннача хIара кхоабача IаттагIара 6[illegible] килограмм дукхагIа шура яккха, пачхьалкхенга йохкача шурах 98 процент цхьоалагIча сорта хилийта доаш деннад оаха.

[illegible]

М. ГАЛАЕВ.

Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза [illegible] ферма заведующи.

Яхье хьалхалаттараш

СССР 60 шу дузача цIейна сийленца наиьабидара доккхий социалистически декхараш тIаийцая Назрановски автотранспортни предприятери дукхахача болх лоша. Шерра социалистичес[illegible] никъ а йоржаль, новашкарча автотранспортах бизза пайда айбарах итташ болча водителаша цхьан шерри кхоачашъяьй цхьайттагIча пятилетка хьалхарча шин шера ледаш. Хlанз уж къахьегаш ба тIедоагIача шера шолагIча ах шеры чотагIа. Царех ца Къахьегама Сийлен шолагIчеи кхоалагIчеи степена орденаш деллаш вола бригадир Оздиев Махьмади Жабраил, иштта цун бригада. Цун керттердар да шоай 3 шо керте латтача бригада а хьахьегам цо кхетамца вIаши тIехьбаккхар. Цу предприяте къахьегама ветераи [illegible] хадданза хьалха латташ ба водителаш Кодзоев Хьасана Мухьмад, Беков Iаьлий Iиийса, Албогачиев Махьмада Мустафа, кхыбараш. Тохан ха а уж тIадоагIача шера чотагIа къахьегаш бола.

Массаза а шоаш тIаийца социалистически декхараш тIеххоачашдеш хьайоагIарех я укхаза Мошхоев Йоакхан, Даурбеков Бахьаудин, Могушков Башир, Кортоев Муса, кхыбараш керте латтача автомобилистий бригадай коллективаш. Цу бригадина хьинаре цхьа а хьетаи башха - дика толамаш доахаш хиларца белгалбаьла ба водителаш Мальсагов Мухьмад, Мужухоев Мухьарбек, Арчаков Муса, [illegible] Мухьмад, Могушков [illegible], Кортоев [illegible] Цуригов Юнус, Кортоев Нака, кхы дукха барараш а.

[illegible]

[illegible] водителаш Белхароев [illegible] Мажит, Султыгов Абубакар, Угурчиев Халат, [illegible] Юнус, Угурчиев Хьасанбик, Цамацпов Хьажмурд, Барахоев Хьаж-Мурд, [illegible] Хьасан, [illegible] Султан, кхы дукха бараш. Мальчика - булочни изделени торгови сеге лоаттаеча къахьегама ветеранаша Галиева ХIарона, Кокурхоев Султан Гире шоай бехкагIа [illegible] [illegible]

Автотранспорт [illegible] хьа балхах арахоилар а ца [illegible] [illegible]

Литературни оагIув

ХАМХОЕВ Ахьмад.

ЦХЬАН IУЙРИЙНА

Малх хьекхеташ бар гIозбаьнна,
ЦIена Iуйре сомайоахаш,
Дахре тхираш нъегадеш.
Лоамаш леттар гучадаьнна,
Нускалаш мо хозал гойташ
Маьлха сердал къоабалъеш.

Нах бар гIоза арабаьнна,
Вахар хестош, бIарг ца бузаш
Iалама сурт къоабалде.
Дегаш ловзар са айденна,
Безам тайна, къонал хьесташ,
Ханий наькъаш кхоачашде.

Хеталора хуьцам боацаш,
Тахан санна еланна,
Сигле къаьга паттаргъя.
ДуIо, дакко баьд ца довзош
Массахана сийрда лъина
Араш тийна ядаргья.

Берза санна Iувгlар даьнна,
Мук баьлар лоамашкара,
Моркаш йоагIар Iулаш мо.
Унзара, бирса таташ даьнна,
Боад эттара сигленашка
Баьде йоагIа бийса мо.

Лечкъа даьлар оалхазараш,
Зунгатий а шоай боарзешка,
Цхьа доххза бIил доагIаш мо,

Ада даьлар эн тоатолгаш.
Чехка, чехка шоай аьлешка
ЦIенна соцаргдоацаш мо.

ДогIа деттар мекъардаьнна
Кхурзолга кIеж етташ санна
БIарг хьеллакха ца буташ.
Нах къувзара кедай баьнна,
Бонна кIерам беча санна
Дузалбала мотт лоаш.

ГIайтта яхар догIан моркаш
Сийрда, къаьга ди айденна
Iуно лехка югаш мо.
Гуча баьлар хьунаш, араш.
Оалхазараш ловза даьнна
Баьццара кIувс тессача мо.

Малх хьекхеташ бар гIозбаьнна
ЦIена Iуйре сомайоахаш,
Дахре тхираш нъегадеш.
Лоамаш леттар гучадаьнна,
Нускалаш мо хозал гойташ
Маьлха сердал къоабалъеш.

ПЛИЕВ Махьмад-СаIид.

ДОГ ЧIЕХКАДУ

Акхача чIожашка курра гIа боахаш,
Вода со шек воацаш, даьй кхел хьакъерз.
Малхарча кашмашка муам а боахаш,
Дейх цьанне белхабу ший замен мерз.
Мел лайна карцонаш, эза къиза къел
Муемца елхаш дог чIехкаду.
Iадетий бокъонаш — сина йиттта гел
Кодамца ходдаш дорх мехкаю.
Шурдолга кхера мо кхело дIакхуесаш.
Са лоамех тиннарах цо кодам бу.
Кхы дика доацаш го, замашца нъуесаш,
Моах лорош лийгарах цо курал ю.
Са кхелах доаккхал деш, цкъазза гIозбувлаш,
Лув-кхеро хьаллаьце цун муам бак.
Юха а кодам беш — мел лайнар къувлаш,
Iотакъамо са аьче, цо Iазап хьег...
Кхыча замен сийг ба со — кхыча замо кхебаь,
Фаьлг санна зет сона даьй къиза кхел.

Бац сона тIехъа кхо, моастагIчо цIийбаь.
Юкъе вац цар гонна, елаш из Iел.
Моаккхазех хьам йоах аз, зизаза санна,
Виза ца кхеташ мел дай — лоамий фо.
Даьшта мо йовзац вас, гIайгIа чуенна.
ГIоза я юкъа кхел, хьегаш дац го.
Шоай дотуэ лепадеш, маьлхаца нъуесаш,
Лоамий нуц чулуецаш, уж шоадаш дак.
Ший тхъамаш лестадаш, курал аI туесаш,
Моржий Iул чуэзадеш ву лаьчо мек.
Безама ший бIарглаш согазь хьалакхеш,
«Сурт декхха» яхаш мо латт нъона сай.
Iадатт цо ший берглаш, мочхал а хьенхеш,
Кхерам бац из човко бIаьсти а Iай..
Акхача чIожашка курра гIа боахаш,
Вода со шек воацаш, даьй кхел хьакъерз.
Малхарча кашмашка муам а боахаш,
Дейх цьанне белхабу ший замен мерз.

* * *

...МИШТА МОГАЛ-ТЕ

Хьергlий тхъамаш санна хьоазаду.
Хьа ши цIецкъам Iаьржагl доллашехь!
Зунгата юкъ санна хестаю,
Хьа юкъ цун муп дитккъагl боллашехь!
Могаш хилча гаьннар хьожача
КIантий дагаш хьона потада.
Фу дар из бутт чу ца бизача
Хьа корага сердал лоаттае!
Хьа кIежи йича санна лоаз-те Эсс,
Ший тапгIол из курагl ловзашехь?

Лаьчо сиган кIа санна туес,
Ший нахал хьа борал тоххмашехь!
Хьа уйла еш дега тхъамаш доал,
БIаьха накъ хьош когаммайбела.
Седкъий Iо чу хIена легац-те,
Хьо пела някъ кIувс мо лепабе!
Мерза наб е мишта могал-те,
Йо!, хьа сибат бIаргадейначча!
Ший вазарал — вахар хетий-те,
Хьа кIоаллалах сийг ца кхоачачоа!!

ХАППАЛАЕВ Юсап,
Дегестана халкъа поэт

ДАРЬЯЛЕ

ЯНДИЕВ ЖАМАЛДИНГА.

ТIоахаш долаш легIаш санна,
Сиган кхоачаш гIоргIа буэь.
Тийрка бердаш шуа хьалбаьнна,
Латт хIирий лоам Адамов,

Тийркал дахьа малт лоама тIа
Яма акха гаьзарий
Цун босагIа эизай баь тIа
Гуш хул цкъаза гаьнара.
Унзаза хезай Лермонтовна
Юала топаш, тоарий зов.
Лоамарошта езанна
Цун стизаш Тийркага тов.

Дагар ювцаш нерара чев,
Вайна хила мег цкъарчоа
Унзаза Коста Хетагуров

ХIирачунца гIалгIачоа.
Юкъа кхаьчай лоамар сайре,
Седкъий истола тIа лег.
Жамалдий оаз, кхайкхош аре,
Лув кхьаница цкъана ек.

Дош оалаша дег чура даьнна
Тхога йоал цо:
— ДоттагIий!
Сай Iаьхача бус цкъан хена
Лоам чу вахь со, новкъостий.

Лоас IувгIаш Тийри а долаш,
Лоам тIа вувлаш лийцаб буэь.
Хезаб, лоама бердаш тадеш,
ДуIан бувла дахра мухь.

Мола кадаш хьагIаззий,

Тха къамаьлаш сизлий хьоаз;
Плиев Харитон ма везар
Истола тIа хила хIана.

Цунна коара хоза дуеца.
Сецъердама багаш бо.
Плиев Григорий ва вайца,
Цо арга цаI безама.

ЛадугIаш да тхьамадега
Истола тIа хайшарий.
Тхьамадас йоах аргIагIа сага:
— Тенъаба кад, ай а бий!

Шун сан доги да поэма, —
Яз аз, стизаш вэьеш мо,
Дарьяла къамарг а Банта,
Лоа наст-наста из юрт го.

Цу юртара тъхнар санна
Сона вина дийча оаз,
Довзийтаргдар укэ дунена
Лоам чу вошал миштад аз.

Эрсий меттала тъехкар
ЧАХКИЕВ Юсап.

ТОРШХОЕВ ИбрахьIам.

ДЕГАГА

Цзарел чу кийкха оалхазар санна,
Хьо хIана деттаду, са догI
Иштта дегIад ер кхеллеча ден вайна.
Доха ма доха, вай седкъа боагI
Ер хьалхара чов мичай вайна хиннар.
ТIакха сов гIийла хьо хIана чIехк!
КIаьдденнад те хьо, нишад-те хьиннар?
Доха ма доха, Iайка цIий мел лехк!

Вай ага гIохнара хана дена новкъа.
Хьеж бусташ хIара вай лейза ног
Вай нана — Даймохк, мелал ма хьонза.
Доха ма доха, са нура догI

* * *

ДАЙМОХК

Сигале я цигарча зIоаголел позагI,
Даьккъаза вац анаюза уж бIаргайнар.
Цига хезад сигален са хьалхара цIогIа,
Цигара лаьтта да са хьалхара гIа лайнар.

Къастара чоа елалу кер боагош, Iувжаш,
Дега леттар дицделе хьоаз сабIарденна,
Хьога аз кхоададу мелденна кулгаш,
ГIозааьнна хьохалу хьа лахаленах,
ГIалгIайче! ГIалгIайче!
Сийрда са хьычо!
Новкъостел де воIа дуне чуэь вахал...
Ший даймохк беза из Iемавецо
Харцлув шоана безамах кийнаж ша якар...

ЧАХКИЕВ СаIид.

ЧА-КХАЪИЙБАРХО

(КIОАНОЛГ)

Водар ша хьаэулаш дац,
Из ца хоачоа —
Iема хац
Лоам чу доал даш хиннай
Ча
(Юцаргьац вай зама-ха.)
Фийла хьожаш, лорош ма,
Лоаттош хиннад дика ха.
Цхьан дийнаьа из йолча
Еннй Цицзолг.
«Ер фуд?! — Ча
ЭгIазьаха хьайзай чIоагIа.—
Ер со йолча мишта ноагIа.
БIаргаш — ходиъараш е ноахкаш
ЧIIормадаьнна цIог...а.
Вахко, вIалла согта йоацаш,
Шинца Борз чуиоанна.
«Гой, цо нию батинг, фуI»—
Ча сатоае могаш яц,
Цу цицзолгий таипа, фу
БIаргадейча могаш яц.
— Из-м со яр, —
аьннад воххо. —
Соца я са новкъост Борз.
Укх кхаба чу, —
дац ер дукха, —
Данад оаза хьона моза.
Цо моз аьлча, дийна воалуш
Хуьцаденнай Чана оамал,
Хуьцаденнад лар.
— Ай, из... сона...
— Хьона, хьона,
Ер-м шортта дар
Хьадаьаргда кхы а кхоана.
— Кхы а... Бериал
бениал шоана
Доалар доха, — Чана оал
— Iаона... Хьанца тхо хиннийтар
Жа доамаде... Борз ахнаха,
Аз ма нахча дергда доал
Iанаа... ма дий... ха де аьуна,
Хьанннаь атта! хургда хьона.
— Могад, из е могаргда,
Е моз...
— Моз хьадаьаргда
Иштта раьзаа хий цар Ча
Борза нанинаьнчад ма
Цицзолг нена гIанниргаан,
Дуза цо дуташ дIанинаьн.
КIаьта Борзо шин ехк даьаI
Жа ноаттташа нахчадаьа
Ча чуоллан
цхьа ца хьича
Ирах доалаьа шин
[illegible]
[illegible]

Хьуьнга.

Х. МУНАЕВА фотосурт.

Социализми хьалъела цIерашка чIоагIа дегIаенай Нохч - ГIалгIайчен культура, искусство, Iилма. Доккхий толамаш доахаш болх беш ба живописа, графика, скульптура мастераш. Республика художникий выставкаш дика лоархIаш чакхьоял.

Республика художникий, скульпторий, графикий творчеста цIи хеза болча революционерий, гражданскийн СийлатЬ - боккхача Даймехки тIемий турпалий, эрсий а советски а яздархой, поэтий сурт сибат хьахьокхаш я.

СУРТА ТIА: РСФСР культура заслуженни деятель, скульптор Н. Бекичеви Нохч - ГIалгIайчен искусствай заслуженни деятель, республика художникий Союза председатель график Т. Ахмедови.

Р. ДИКА сурт.
ТАСС (фотохроника)

ВЫШЕГУРОВ Мухьмад.

ТХЬАМАДА

Ва, гIалгIай тхьамада!
Печчаьмий, аьлий
Сий дахдац хьа санна.
УстагIан морта, накха
Хьона санна хьалхашка
Кхиьабац цхьаннена.
Хьа сий ду къоаночо,
Кагийча наха, дьахкъалдас.
ДинагIа бола къонахий
Хьона ура латта.
Хьа пурамца доацаш
Дош а тIехь, ца оалаш
Ва, гIалгIай тхьамада!
Хьа боккъонца нийсъе
Бокъо ма корорргъяц.
Хьа сий ца ду саг,
Халахь, сона везаш вац.
Истола тхьамада,
Юрта, мохка тхьамада —

Хьахьъалца, эзделца,
ГIуланкаца хилараш
Наха лоархIа саг.
Хьа сий ма дожалда
цIенна.
Са мохк — адамлена
Машар дIакхайкхабу,
Дунен тхьамада,
Хьа хIамагIий хIамагIа
хила
Низ кхоачалба са.

* * *

— Йо!, фу дезар хьона
Геттара чIоагIа!
— Везачо хьастар.
— Дош, фу эш хьона
Эгтара дунхагIа!
— Поэто хьастар.

ВЕДЗИЖЕВ Ахьмад

СО ЛОАРХIЕ, ХЬО А ЛОАРХI

ДУВЦАР

Дага а хиннадацар сона укх шера вай ди белгалданнха. Хьаший ца безилга а е бовзарашца - безарашца са ца къердалулга а дацар са из. Гаргарчунга хьо кхайкача, балхарча новкъосташка кхайка веза, ужаш а вожаш а воагIаш хилча, ловлахой чубеханза валац. Нагахьа вицвенна а цаI е шиъ вусе, дегабуамаш хиланза дисац. ТIаккха фу хьаьит да аьина хетар сона дукхха нах вIашагIтохар санна дола чоалхане гIулакх хьувзаде.

Бакъдар аьлча, массехк шу дар ваь ди аз белгал ца доаккха. Сайна ца ловши е сесага хьалха ца доахаши-м дацар са из, бакъда, цхьацца бахьан нийслора. Цкъа командировке вахарах дисар, шоллагIа устпучаш саг йоагIача ваха везаш хилар, тIаккха... Ай, массах нийслу уж, дийза дорг доаца гIулакхаш, мала варгва уж дагардаь?..

— Нах санна даха йиш йолаш мичад вай, — Iоттар йир сона цхьан сарахьа сесага, балхара чу я даьхка хIама нияьчул тIехьагIа тхо салоIаш дагIаш. — Сона-м сайца болх беча новкъостех а эхь хет. Хьо хьай новкъосташта хьалхашка фу дийца кIалхара воал-м хац сона.

— Ай, фу хиннад цига хьона эхь хета дезаш, — юкъе цIийнхар со, кхы са а ца тохаденна. — Со-м кхетац Iа яхачох.

Сесага лоIам массаза котбоаккхаш хиннар бар цун бIаргех боала хи-тIадам. Фу дар а хац, сий дега юкъеда чакхбоалаш санна хетар сона хIара цун бIаргех Iобоахаш мел бола хи-тIадам.

— БIаргех хиш а ца доахаш со кхетавел хье ала гIертачох, — дийхар аз цунгара. — Хьона ловш дар ца деш со-м Iерговш.

БIаргех йоллах хьекхаш цхьа юкъ ньакхар Лейлас. Сона хоара керттерчох дола хабар доладала дукха ха ца йисала. Селла чIоагIа кийчо а яь из, ала йоалляр фул-те аьша хетар сона. Бакъда, сона хоара цо фуннагIа аьлча а, цо яхачоа са рэьза хургволга.
[illegible]

ШоалгIа хеттар дувца мукъа ба нах-м.

— Из миштад «белийта» яхилга? Аз... аз сайх цхьаккха саг велийтаргвац... Хьона из башха дене, аз айса белгилдоаккхаргда хьо ваь ди. Сона короргда хьаьшашта оттаде дав, мала...

Лейла цкъа йолаечча соцае хала дар. Пулемета чура ихорч санна ухар цун багара дешаш. Цкъаза корта хьовзар са из ле эттача. Цудухьа сихагIа цун къамаьл ходдаде лаьрхIар аз.

— Iа яххар дергдар вай, хIана хьо соцаре, — дийхар аз цунгара. — Из-м доккха хIама дац, со ваь ди белгалдаккха мара дезий вай?

— Хьона атта да юстара латта, — сацацар из цкъа ше ала йолаеннар хьа ца аьлча. — Наха со бехке лоархI. Дерриге со цIаьрмата хилар да йоах. Сона лайча ваь ди белгалдоаккхаргдар, хьаьшашна а кхайкаргдар, йоах.

«Ма дика да-кх шера цкъа мара ваь ди ца хулиш, — дагадехар сона. — Фу дергдар из массейттаза нийслуш хилча?..

Нах-м цаI ца дуцаш Iергбацар — уйлаш йора аз сайца. бакъда, са сесаг цIаьрмата я яхилга-м харц да цар. Мичара, тха цIагIара юххерадар дIадала хийча я из наха, хIаьта хьаша чуварах-м цунна бакъдола цIей ма хулий. Саг чуварга хьежжа мара, нахаца эр а хилац. Воах цо. Саг чуоагIача цIаккха бергат [illegible]

— ХIана фу де дела вай?
[illegible]

бараш цунна бовзилга. Хетаргахьа, хIана йист ца хулача юкъа царех хьанга кхайка веза е везац яхачун уйла сиш хургъяр из.

— Хьай отделе балха бараш берригаш беха беза, — аьлар цо юххера а. — Укхаза доттагIал хилар е ца хилар лархIа эшаш дац. Цхьаннега дегабуам байта йиш яц. Кхыча отделашкара хьанга кхайка веза хьайна ховргда хьона. Хьогахьара а согахьара а гаргарчарга хьанга кхайкаргва цхьана къоастадергда вай.

Шинна кулгаца корта хьаллаьцар аз. Цул аттагIа хургдар саг йоалаеча чубийхача наха гIулакх де, аьнна дагадехар сона. Бакъда, сона хеташ дар хIана Лейлайна лергах а кхетаргдолаш лацар. Сихьенна боагIаргболча хьаьший чот еш яр из.

— Санна кхайк селлара дукхача нахага? — юкъе ца нийкхача Iеволанзар со.

— ХIамма а дац. — бе боалла ручка Iобиллар цо. — Ткъаь итт доал хьо ваь. Ткъаь итт шу цкъа мара хилац сага вахаре.

— Поккха нана йолча а ваха цунгара цхьа иттех котам я сэа Iа, — аьлар Лейлас дерпине чот яь ше яьлча. — Кхы тIа эпараш укхазара хьаяцаргьи вай. ХьалтIамашта жуир а дика бар вайна хилча. Хьаьшашта лерттIа гIулакх де дела.

Шод техача санна хетиитар сона цун дешаша. Цкъарчоа цунга барт хьакха, тIачовха дага хиннавар со, бакъда, халла сатехар аз.

Поккха нана — са даь нана яр. Са ди нана дешначул тIехьагIа со Махкхенар, сога дешнитар из яр. Дезткъа шерал тIехьаьнна йоккха саг хIана ше цхьаь кхета яр яхаш. Дукхаза сайна яхар йолаш на городе хьайоалае са горгарах хьал тиганар цо.

— Со укхаза вай, кхийнан, са нIаьнн, хьо могаш маьрша а хилча, нагахьа воагIаш а хилча сона кхы хIама эшац, — оалар нанс аз на городе хьайоагIила хьоахъ массала ду.
[illegible]

аьлар аз, хIана цо хьовзадаьчох сайга цхьаккха дакъа а ца кхоачаш санна. Бакъда, со хIана Iовужаргволаш вар, чехкка мотт биллал сона.

Цо чубеха лаьрхIараш масса саг ва, малаш ба дIахатта лоархIаванзар со. Сона хоара уж дукха кургболга. ДIауйлаел оаша, согахьа. Лейлагахьара гаргара нах, цунца, соца балха бараш, бовзараш, безараш, лоацца аьлча, городе духьал мел кхийттачарех хIара кхоалагIчунга чукхайка везаш мара дац хьона...

...Хоза, дийкха дера из кIиранди. На иштта денадецарс тхога из вIалла йиш а яцар. Бахка мел безаш бола хьаьший тха цIеношка чухошарг ца хилар гуш дар. Цудухьа боккха кхаъ хилар сона а Лейлана а иштта сийрда ди дена.

Iурре коа нгIача йоккхача комара гаьна кIал дIаоттадир Лейлас истолаш, гIандаш. Тха тхоай дараш-м тоьарг ца хилар дуьца эшаш а дацар, цудухьа сийсаре а лоалахошкара денадар цо уж. Нахе гIаш а иштта вIашагIтехар.

Тамаш йора аз Лейлайх. Укх цхьан кIира цо лерттIа ваб ен йинадар сона. Сийсарм цо вIалла йир мотташ а вац со ваб. Из-м кхетадеш а дар, кIеанга нах бацар чубийхараш. тIаккха лерттIа кийчо ца йича мича воалар. Бешта, цо кIаьдьеннай оалаш, ваб са дайнад оалаш хезадацар сона хIанзалца. Бакъда, тахан са тохадаланзар цунга.
[illegible]

— аьлар Лейлас юстаро латтача гIанда тIа ши кое дIабахийтта Iо а хоаш. — ХалагIа мел дар даь даьннад, хьаьший сагота ца хилийтар хьа гIулакх да, — бIаргаьлсмар из сона.

— Цар-м саготдергдац хьона, — елаелар Банати. — Ер мо кийчдаьча истола тIа дуачун - мелачун мара хIамал уйла мича ю наха.

Шоашка дукха хьакийтаклар хьамиаша. Хьаленнар истолаш тIа Iохоавора Лейлас. Из гIулакх цунна дика хоара, цудухьа вIалла юкъе гIортацар со цо дечоа.

Малх дикка лакхбеннабар берригаш гулбенна баьлча. Со цхьаккха дакъе а воацаш санна, се теркал ца веш санна хеталора сона истолашта хьалхашна багIараша.

— Лейла, — юххера а наз лайбар тхьамадал хайнача Лейлайца цхьана балха волча Камила.

Тхьамадал леладе дика вовра цунна, цудухьа мах вIашагIа мел кхиттача цох вора тхьамада. — Тахан хьа лелале деза ди да хьа мар ваь ди белгалдоаккх вай. Беркат ма эпалда цун цIагIа, бартйиш ма эгIалда шун... ХIаьта... Согара е соагIат а дIаэпа, — шийна хьалхашкара газет тIахьоарчадаь хIама Лейлайга дIаелар цо. ТIаккха согахьа вела а къежа кад дIаелар.

Цул тIехьагIа кад тенъабир Лейлай хьахима Мурада. Цо а ше денар Лейлайга дIаделар. Цкъа са сесагаца балха болчар оалар аьнначул тIехьагIа мара аргIа кхачандар са новкъостащка. Цунах-м аз тамаш яцар, со цецвоаккхаш хиннар кхыдар [illegible] соца балха болчар а шоаш дена соагIаташ Лейлайга телар. «Браш-м со ваь ди белгалдаккха бахнабац. Лейла йолча баьхкабь» — дагадехар сона.

Мала чубейлаьчча [illegible]
[illegible]

— Хьожий вай? — хаттар цо сога.
[illegible]

Сталинградски тIом хинна 40 шу дузаш

ТIЕМА ЛЕЛАМ ХИЙЦА ДЕНОШ

АПН тIема дешашта волча обозревателя хаттарашта жоп лу Советски Союза шозза Турпала эскара инарала Батов Павела.

— 40 шу дузаш латт сийлахь - боккха Сталинградски тIом хинна. Сона бакъахьа хетар Iа юхаладагадохийтаре, стратегически бIарчча сражени санна хьайийцача, мел лоархIам болаш бар Сталинградски тIом, сенах латтар Сийлахь - боккхача Даймехка тIема кхыча тIемашта юкъе из белгалбоаккхаш йола цун башхало, хIаьта фуд цун царна тара дар?

— Сталинградски эпопей белгалйоаккх цун масштабашен дIахо йодача хана тIема берригача лелама болча цун тIехьален Iалаьмате боккхача лоархIамоп.

Дунен шоллагIча тIема советски военни историна юкъебахаб ворхI тIом. Кхыча йоккхийча тIема событешта юкъе уж белгалйоахаш дола керттера хIама да цу дерригнеша а оборонительни сраженей чоалхане комплекси Герзашцарча Низий духь-духьача тайпай наступательни операцеши чулоацаш хилар. Царех хIара тIом дукхагIча даькъе, къовсама эггара лоархIамсгIарча участке, тIом беш йолча оагIоша шоай керттера низаш тIадохийтача стратегически участке хулар. Ишта, 1941 шера цу тайпара направленеш яр московски ленинградски раш, 1942 шера — сталинградски, кавказски, 1943 — курско - киевски. Белгга а цу направленешка етталар моастагIчоа ерригаш вIашагIтехача советски халкъо латтабаьча къовсама меттел, берригача дунен шоллагIча тIема даькъе а овлангара хувцам баь а цу тIема лелам антигитлеровски коалицена гIойле йолча тайпара хийца а эггара чIоагIача йола хIамаш.

Царна юкъе эггара лоархIамегIа хинна тIом бар Сталинградски бар. Дагадохаргба вай: 1941 шера декабрь бетта дениз 1943 шера сентябрь беттага кхаччалца йола юкъ чулоацача, тIема передом хулача хана хиннача Московски, Сталинградски, Курски, Кавказ бахьанерча тIемашка немецко - фашистски эскарах 3 миллион гаргга салтеи эпсари къаьста хинна хилар. Цу кхаь миллионах 1.5 миллион саг Сталинградски тIом лаьттача хана къаьстар гитлеровцех.

«Цу тIем тIа,—белгалдоахар Л. И. Брежнева 1967 шера 15 октябре городе Волгограде мемориальни ансамбль хьаеллача къамаьл деш, — гитлеровски дикагIа йола бIу аьхьа Iаизар. Укхаза дежар наступлени яра уратта хинна дог, морально буха бийра фашизма.

Волга тIа хинна тIом чакхбаьнначул тIехьагIа кхы а цу шу совгIча хана лаьттар тIом. Дукха дар дIахо дезаш а де дезаш а хиннараш. Амма событи дIахо мишта гIоргья ховш дар. ДIахо хиннача сражененшка кхоачашдир бокъонца империализма ударни низаш дохадара декхар».

— Стратегически оагIорахьара лаьрхIача сенах латт империализмацарча оборонительни сражений маIани лоархIами?

— Хьа хаттара жоп далалехьа, теркам тIабахийта безам бар са цхьан чIоаггIа лоархIамеча хIаманна. Дуккха цIий Iо а ухийташ хинна оборонительни тIемаш сага гIо доацаш ше цхьаь моастагIчоа духьала а латташ дир советски бIуно: антигитлеровски коалицега гIолларча союзникаша хьаслларгья аьнна йола шоллагIа фронт йоацаш яр. Из бахьан долаш, лерхIаш хиннача тайпара, советско - германски фронтера дIа а льккха 40 дивизи малхбузехьарча фронте дIа ца йигача ца боалача оттабергба льхача фашисташа, цхьаккха дивизи дIа ца лкакхарал совгIа 1942 шера аьхкийн гурахьен 80 керда дивизи хьатIайоалайир цига. Нах а техника а дуккха тIехьяр гитлеровций, хIаьта керттерча направлене хIама ца эшшаш шозза дукхагIа бар нахи артиллерии, пхезза хIана яц аьнна дукхагIа яр танкаш.

Ши бутт совгIча хана лаьттар Сталинграда чура оборонительни сражени. Советски бIуно юхатехар низа шийла тIех хиннача моастагIчун 700 совгIа штурм, Сталинград карара а ца йоалийташ. Фашистски эскара низ бохабаьбар, аьтабар, Iалаьмате дукха нах тIерабаьнабар, лаьрхIа хиннар кхоачаш а ца дулуш.

Вай лархIа бокъо йолаш да: Сталинградски тIом латташ оборонительни тIемаш даьча юкъах коталонга бодача новкъа баьккха боккха тIа из хиннаб аьнна. Цо кийчдир Советски Эскара контрнаступлени йолалра эшаш хинна хьалаш. Из дар бахьан долаш хьахилар дунен тIема кхыча фронташка антигитлеровски коалицега гIолларча союзникий эскарий хьинар айдара, эггара хьалха англо - американски эскараштa Къулбаседа - африкански наступательни кампани толаме чакхъяккхара эша хьалаш.

— 1942 шера 19—20 ноябре йолаелар советски бIуна контрнаступлени. Мишта дIаяхар из, мишта яр цун итогаш?

— Операци йолаенна пхи ди доалаш баь баьлар немецкхи 6-ча эскаран 4-ча танкови эскара низий цхьадолча даькъан гонахьа го. Гонна юкъе йисар гитлеровски бIун йоккха группировка — 22 дивизи 160 къаьст - къаьста дола доакъоши — берригa 300 эзар саг. Ноябрь бетта цул тIехьагIарча деношка го готбе болабелар советски бIу, цунца цхьана гонна арахьара Iалашон фронт го баьча группировкана юхе хургйоацаш тIехьашка а йоаккхаш.

Гитлера мукъа баланзар гонна юкъе бисача бIуна карабаха. Цо яйтар го боха а баь уж мукъабаха сихха хьаль «Дон» аьнна цIи тилла йола эскарий группировка, транспортнии тIемен авиаци. Цхьабакъда, советски бIуно хIама хилийтанзар гона чуйисача дивизешта тIакхача гIортарах. 1943 шера февраль болабеннача хана Донской фронто дизза чакхдаьккхар Сталинграда юхе гонна чубиса фашистски бIу бохабелга. ТIехьагIа лаьрхIача моастагIчун 91 эзар салтеи эпсари хилар Донской фронта бIуно карабоалабаьраш, хIаьта ишта хьагул а даь тIемаш даьчча моттиге дIаделлар 147200 гитлеровций дакъа.

Сталинградски тIом хиннача юкъа немецко - фашистски эскара тIерадаьлар цу хана советско - германски фронте хиннача дерригача низий дикъалагIа дакъа. Из дар германски вермахт катастрофически эшар. Гитлеровски военачальник хиннача Вестфала тIехьагIа яздерга цу хьакъехьа: «Сталинграда юхе эшаро чIоаггIа унзарадаьккхар немецки халкъ санна, ишта цун эскар а. Германе дерригача историна чухь хьалха цIаккха а хиланза хIама дар иззал бIу сел чIоагIа хIалакбар...».

— Амма Сталинградски тIема сийле латт духхьала тIема - политически даькъерча цунах хьахиннарех лаьтта ца Iеш, цунах советски тIема искусство дегIаахара лоархIаме этап хиларах а.

— Из шеко йоацаш да. Советски тIема искусство чIоаггIача тохкамах чакхъяьлар укхаза, хIаьта ше немецко-фашистски эскара тIема искусствал тIех хилар дIа а гойтар. Из бакъ ца дича баламзар уйлаш нийса йола буржуазни Малхбузен тIема историкаш а. «Советски котало — из советски инаралаша ерригача звеньяшка хьагойтача хьакъала, денала, инициатива котало», — яздаьд 1972 шера 28 августа тIема историна йолча французски комиссе председатели сравнительни историе Дунен халкъашта юкъерча комиссе председатели волча эскара инарала Ф. Гамбьеза «Фигаро» яхача газета тIа. Критически техкача Волга тIа тIом болаш советски бIуно леладаьча гIулакхий опытах шерра пайда нийбир герз бе а доаллаш къовсам дIахо бахьара практике. Дуккхача дешашта йола цу тIемв хьехаме урокаш шоай лоархIам бовиза я тIема искусства хIанзарча ханарча теорена а.

Къаьстта маьхе я тIема искусствана цу битва наступательни юкъа, Советски Эскаро моастагIчун Iалаьмате йоккхача стратегически группировкана го баьча ханара опыт. ЛоархIаме хIама да, из классически операци шинна а огIон низаш цхьатарра долаш «наступлени еш хиннача бIуна Iалаьмате йоккхий моральни а физически а халонаш тIаувттаьлча шийлача, доккха лоа иллача Iан хьалашка чакхъьккха хилар.

Стратегически операци дIаяхьара оригинальни форма харжаро, моастагIчоа юххьаица йийтта хIамаш цунна дага а доацача хана еттилга Iалаш а деш, наступлени дика кийчъяро, фронтий вIаший хинна оперативно - стратегически бувзамаш дика вIаштIехьадахаро, контрнаступлени еча хана йийттача хIамай низ совбаккхара санна, ишта моастагIчо юхаеттача хIамай низ бохабара стратегически резервах эффективно пайда эцаро — цу дерригне а дукхача кхыдараша а тешал дора советски тIема искусства боарам лакхбенна хилара.

(АПН).

ЦИРК

МАНЕЖА ТIА — бовзаш бола артисташ

Цирковой жанрашка диллача тайп-тайпара йола дукха номераш чуйоагIаш, хьажа безам боагIаргболаш а сакъердаме а программа я хIанз Грозненски цирке хьахьоокхар.

Цирка манежа тIа бIарга ца гуш оакхарий е хьайбаш дале тамаш я. Вайцига хьахьоокхаш хиннад ломаш, цIокъаш, чарч, пиллаш, инкалаш, саьрч, дуккха а кхыдола хьайбаши оакхарийи. Цхьабакъда, хIанзалца Грозненски цирка манежа тIа гамажаш хиннаяц. ХIанз уж а йолаш я. Даггара етташ фаташ а йолаш, ловзар долча хана ши чарх йоаллача ворлах дIа а ежа, шортта гамажаш чуяьлча хоза хет. Из номер хьокхаш ба Грузински ССР заслуженни артиста Тейгис Самхарадзе кулгалду акробаташ. Цирка манежа тIа гIолла го боахаш йода къаьнара ворда. Хьахьоз гуржий иллей оаз, сакъерда, халха бовла тIахьехаш екаш я фата. Кагийча наха дIакховс ворда гонахьа латта эIараш. Цу сахьате цох хул дика халха вала моттиг. ДIадолалу акробатически ловзараш.

Программа хьалхара отделени дIалоац гуржий коллективо хьахьоккхача номераша.

Массаза санна теркам тIаозаш я иллюзионисткас Чомахидзе Гюльнарас бIаргаяйта говзал, кадай, тIах аьнна ва жонглер Емишъли Гамлет. Са къайллача вус манежа тIа пилхьаш баьлча. ХIанзхIанз чукхетаргба уж аьнна хеталу баламаш тIа кхо саг а латташ, тросса тIогIолла урагIа вода артист бIаргавайча. Дукха низ, йоккха говзал эшаш номер я цо хьокхар.

Иштта чIоагIа низ эшаш я Шумилин Владимира номер а. 550 килограмм цо хьалъайийча зал цецъльнача юс.

Программа юкъе кхы а дуккха номераш я безаме хьожаргволаш: Грузински ССР заслуженни артиста Чомахидзе Юре кулгалду говрабаьреш, акробаташ - эквилибристаш РасшивкингIар, штейн-трапа тIа болх беш вола Бабаев Владимир, кхыяраш.

БIарчча шоллагIа отделени дIалоац Латвийски ССР халкъа артиста Денисов Степана «ЦIокъаш» яхача аттракционо. Йоккха я цу аттракциона гастрольни маршрут: Польша, Румыни, Болгари, Греци, Испани, США. Дунен тIарча 60 мехка хиннай из. Массанахьа цецбувлаш, боккхача безамца тIаийльй аттракцион. Дукха совгIаташ тийннад цунна. США волча хана С. Денисовна лакха цирковой говзал бIаргайойтарах искусствай Чикагски ЦIен сийлен дрессировщик яха медаль елар.

Геттара сиха темп йолаш болх бу дрессировщико оакхарашца. Цхьабакъда, из царца сов хьакхашта волаш бIаргавайча цкъарчоа хеталу наха унзара дувцаш дола цIокъаш а дий-хьогI ераш-м, аьнна. Дрессировщика и оакхараштеи юкъе боккъонца доттагIал долга гуш да. Дрессировщико хьахьокх кхыча аттракционашка йоаца трюкаш. Масала, дехьеи сехьеи лакхе хьатIадаьнна латтача шин цIокъа бага йоалл канат. Дрессировщик цу тIа хьатIаваьлча дIа ца хецаш цергашца из канат хьа а лаьца латташ хул уж.

ХIаьта цирке хьахьокхараш цискаш доацилга ховргда «По следу властелина» яхача художественни фильмага хьежачоа. Черсий-Балкхарой республика Домбай яхача моттигерча лоамашка из фильм доаккхача дакъа лоацаш хиннад С. Денисова цIокъаш. Укхаза мукъа дIахийца уж лелача хана шоашта оакхарий оамалаш йиц ца еннилга хьахьокх цар.

Ленински комсомола, цирка артистий Еррисоюзни конкурса лауреат волча С. Денисова Iомадаь оакхарий цхьаькха фильм доаккхача а хиннад — «Тигры в жизни второклассника Семенова». Кхувш боагIарашта а боккхачарна а дукха дезаденна из фильм 60 мехко нийцад.

Массехк дош ца аьлча даргдац программа чакхъяллалца манежа тIа болх беча клоунах Бесик Каламашвилех. Гуржий къаман оамалаш шоаш ма ярра бIаргаяйташ ба цо беш бола бегаш. Тамаш я цул дикагIа церг лккха е бургацах ловза ховш а саг вале...

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

СУРТА ТIА: программацара фрагменташ.

Н. КОБИАШВИЛЕ сурташ.

НАЬХА УНАХЦIЕНО ЛОРАЕРАШ

ВАХАРА ЛЕР

Грозненски района Шолже яхача юртарча юкъерча школа эггара толашагIа йолча хьехархоех цаI я лакхерча классашка эрсий мотти литературеи хьехаш йола Румянцева Лидия Михайловна. Юртахоша, хьехархоша, йовзачар сий дарца а лархIарца а йоаккх цун цIи. Цевача дег тIара нах, бераш дезаш, хьаьнала къахьегаш, ший дерриги хьакъал, низ ца ихобеш кхувш боагIараштa дIаденна а дIалуш а хьайоагIаш я Лидия Михайловна. Вай Даьхено лакха мах баьб цкъаь бархI шера просвещене цо баьча балха, цунна еннай «Знак Почета» яха орден, Ленински юбилейни медаль, кхыдола совгIаташ.

Тамашийна вахар хиннад Лидия Михайловнай дар. Киргизе Джалалабад яхача городе яь а кхийна а и из. Цхьайтта шу даьнна йиIиг яр из Сийлахь-боккхача Даймехка тIема тIехьарча шерашка. ХIаьта, цу хана царна доаллаха бехаш бар Алханов Хасбулати цун сесаг Агнесса Федоровнаи. Советски Эскара эпсар-майор вар Алханов.

Алханов тIем тIа хиларах цунна къамаьл де, тIем тIара хьал ха, кердадараш довза доалахой боагIар цар фусаме. Церна юкъе найслора Румянцева Лида а. ЙиIига дег чу яхар Хасбулата аьцар. Цун дег чу да тIехьа сомлора къизача моастагIацара чIир лехара уйла. Бакъда, эIамига яр йиIиг. Цхьан сарахьа, массавар а чувахачул тIехьагIа Лидас Хасбулатаген Агнесса Федоровнайген аьлар: — Нагахьа санна со кIеззига йоккхагIа яларе тIем тIа хургьяр-кх со а,— аьнна. Ишта байзар АлхановгIари Лидан.

Цу хана чоонаша, лазаро саготдеш метта алла везаш хулар Хасбулат. Цунна эшар гIо. ХIара дийнахьа яхар мо из волча йоагIар йиIиг. Дан нанен дацар цун, шийда, нана санна гарга, хьамсара хинна дIаэттар цунна керда байза дезал.

ДIаяхар ха-зама. Джалалабад яхача городе 6 — 7 шу даьккхар АлхановгIар. цул тIехьагIа Нохч-ГIалгIайче баха а, болх бе а баьхкар уж. Бераш дацар цар. Каст-каста ювцар цар шоашта доаллаха яьха йиIиг Лида. Цу хана Лида йоккха а хинна Фрунзерча педагогически институте дешаш яр. ВIаши гаьна бар аьнна дIахадаизар царна юкъера доттагIал а гаргалол а. Цхьан шийра шера Грозне а баьха Ачхой Мартановски района СаьмуIашна яхача юрта баха бахар АлхановгIар дезал. Лахкера дешар дийна а аьнна Киргизе цхьан юкъерча школе ше болх беш йолаш каст-каста ший доттагIашка каьхат яздора Румянцевас. ЙорхI шера болх бир цо цига. ЧIоагIа сагота яр хьехархо Агнесса Федоровнаи Хасбулати го. Цунна ловра царна юхе хила а ший дагардар царга дувца а. Шоай йоI санна из лелаь хиларах, шоай дезалхо ца хиларах Румянцева шоаш болча Нохч-ГIалгIайче хьех АлхановгIар. Иштта кхаьчар Лидия Михайловна вай республике, хIаьта юххьанца из СаьмуIашкарча юкъерча школе балха а йода.

СаьмуIашкарча школе итт шера толаме болх бир хьехархочо. Духхьал хьийха ца Iеш цо ший дешархой кхебора бокъонца бола Даьхен патриоташ, интернационалисташ, атеисташ, хьаьнала къахьегамхой болаш а дика уйла йолаш а.

Дика нах а хинна шоай вахара никъ хьалаьцаб цун хиннача дешархоша. Царна юкъе ба гIишлонхой, хьехархой, лораш, совхозин болхлой, кхыбараш. Масала, царех ба Шелковской районе бахаш а следователий болх беш а бола I. Изрипов, И. Мусханов, Грозне болх беш бола медсестраш Т. Газиева, Н. Дукаева, кхыбараш.

Хьехархочун балха 28 шу дIаденнад Лидия Михайловнас. царех 21 шу вайнахьа берашта дешар Iомадера дIадейнад.

Вайна дег тIара лов из дезим могаш маьрша ирс долаш хилар.

Хь. ДАДАЕВ.

4 ДЕКАБРЬ

Химикий культура Дворец. 17.00. Музыкальни хьаьша цIа. «СССР республикай иллей кхоллам». 17.30. «Парти — советски халкъа авангард» яха лекци. 18.00. «Цхьан дезале» яха кинофестиваль. 19.00. «Советски эстрада мелодеш» яха эстрадни иллейи музыкаи сайре.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 9.00. Болх беш я «Могашал» яха клуб. 10.00. Болх беш я кинодезарий клуб-лаборатори. 11.00. Болх беш я «Фантастикаи приключенейи дуне» яха клуб. 19.00. Болх беш я «ВIашагIкхетар» яха дискотека.

5 ДЕКАБРЬ

Химикий культура Дворец. 9.00. «КIай задьл» яхача шахматни клуба заседани.

САЛОIАЧА ДЕНОШКА

11.00. Фаьлг болча киноникъбар. 14.00. Баскетболах йола спортивни яхьаш. 18.00. «Цхьан дезале» яха кинофестиваль. 19.00. «Советски эстрада мелодеш» яха эстрадни иллеи музыкаи сайре.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. Болх беш я «Фаьлгийи приключенейи дунен тIа» яха киноклуб. 10.00. Болх беш я «Къахьегамхой хьашташ — парте йоакхоц юкъмоттиг» яха радиолектори. 19.00. Болх беш я «ВIашагIкхетар» яха дискотека.

Пролетбата цIерагIа культура ЦIа. 13.00. Болх беш да «Чебурашка» яха берий кинотеатр. 17.30. Болх беш я «Политически орбита тIа» яха лектори.

ЖУРНАЛИСТАШ ДЕШАШ БА

Нохч - ГIалгIайчене комсаш лелаезта дIахо дегIадоаладара актуальни проблемашта хетаьяр журналистски говзал лакхъяккхара республикански школе дешаш барий арIанара заняти. Кепайоалой цIагIа республиканский газетий, телевидени радиовещанен, книжни издательства болхлоаша хьалхаш ба къамаьл деш хилар «Чеченингушвино» яхача производственно - соаталла объединене начальник А. М. Конев. Цо дакъа доашхаш дайнар отраслерча гIулакхех, дукха боахамаш тIехьадукаш хилар дIадаккхара, комсаш дукхагIа хьуекъара, социальни проблемаш къоастара йолча мероприятей хьакъехьа, кой дезар журналисташа гайнача хаттараштa.

Редактора зам. **М. М. ХАМХОЕВ.**

ТЕЛЕВИДЕНИ

4 декабрь

ТЕЛЕВИДЕНИ

8.00 — «Ха».
8.45 — «Бераштa оакхарех лаьца».
9.15 — «Шоана, дайн воашби!».
9.45 — «Дика тоьараш — дукхагIа».
10.15 — «Дока, тха иллаI».
10.45 — «Белоруссе халкъа поэтах Колас Якубах дола документальни фильм.
11.50 — «Дунен халкъий кхоллам». Лаоса прикладной искусство.
12.10 — «Спортлото» 40-гIа тираж.
12.20 — «Сталинграда бераш».
12.50 — «Иллеш дIаеал М. Касрашвиле» яхача фильм-концерта премьера.
13.15 — «Из шуга а дулургда».
14.00 — Эрсий музей. «Ширача Россен живопись».
14.30 — «Кердадараш».
14.45 — Фильм — бераштa. «Моаршал да хьога. Зузанка! Iалика хийла хьа, Зузанка!».
15.50 — «Музыканташ — музыках», СССР халкъа артистана, композиторца А. Бабаджанянца вIашагIкхетар.
16.25 — «БIаргагуш дар — теша хала дар».
17.25 — «Ромеои Юлияи». Фильм-концерт.
17.40 — Политически обозревателя В. П. Бекетова беседа.
18.10 — Мультипликационни фильмаш.
19.00 — «9-гIа студи».
20.00 — «Московские новости» газета призах йола фигурни хьисапе ког-соалозаш хахкара дунен халкъашта юкъера турнир.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Московские новости» газета призах йола фигурни хьисапе ког-соалозаш хахкара дунен халкъашта юкъера турнир.
22.05 — Художественни гимнастиках йола интервидене кубок. Тбилисера передача.
23.00 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Унахцена хила лоаш хьо вале».
8.25 — «Наькъа араваьнна шиъ». Телевизионни художественни фильм.
9.40 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа.
10.10 — «Классикаца вIашагIкхетар». Фильм-концерт.
11.35 — «Хьона, са город». Концерт. Ленинградера передача.
12.05 — «Кинонийкъбара клуб».
13.05 — Гуржий телевидене программа. «Тбилисски зарисовкаш», телевизионни документальни фильм. «Мзиури». Телевизионни музыкальни фильм. Искусствай говзанчийн художественни коллективайн концерт.
15.15 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени».
15.35 — «Патриот» (нохчий меттала).
16.10 — Документальни фильм.
16.30 — Концерт.
17.00 — Хоккейх йола СССР чемпионат. «Спартак» — «Ижсталь».
19.15 — «Музыкальни киоск».
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «УнахцIено».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Клоун». Телевизионни художественни фильм. Хьалхарен шоллагIен сереш.

5 декабрь

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — «Хьасташ».
9.15 — «Сийлахь-йоккхача Устигах дола дагалуварш». Телевизионни документальни фильм.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Советски Союза гIулакх деш ва!».
11.00 — «УнахцIено».
11.45 — «Iуйранара почта» яха музыкальни программа.
12.15 — Киножурнал.
12.30 — «Юртара сахьат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — А. Н. Островский. «Таланты и поклонники» яха фильм-спектакль.
15.25 — «Шоана, ветеранаш!». Музыкальни программа.
16.25 — Мультипликационни фильмаш.
16.45 — «Московские новости» газета призах фигурни хьисапагIа ког-соалозаш хахкара дунен халкъашта юкъера турнир.
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — «Вай бераш». Кинозарисовка.

17.00 — Гандболах йола дунен чемпионат. Кхалнах. СССР вIашагIтехха команда — Румыне вIашагIтехха команда. Венгрера передача.
17.30 — Финляндски Республика къаман цIейга — кортамукъане дIакхайкхинча Дента. Финлянде телевизене программа.
18.15 — «Массанига лаьрхIа стадион».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — СССР кхолларна 60 шу дизарга. «Барттайнача дезале». Узбекски ССР.
21.00 — «Ха».
21.35 — «Документальни экран».
22.35 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.15 — «ТIехьабусараш боацаш болх бар». Телевизионни документальни фильм.
8.35, 9.35 — Истори. 6 класс.
9.00 — «Эрсий къамаьл».
10.05 — Географи.
10.35 — Ботаника. 6 класс.
10.55 — Истори. Афинашка гIоала лелар.
11.25 — «Iилман вахар».
11.55 — Iилман - популярни фильм.
12.10 — А. С. Пушкин. «Евгений Онегин». 8 класс.
12.40 — Природоведени. 4 класс.
13.00 — Хьехархочоа — музыка урок. 4 класс. Передача 1-ра.
14.05 — Юкъара биологи. 10 класс.
14.35 — К. Чуковске кхоллам.
15.20 — «Кердадараш».
15.50 — «ЦIе альпинисташ». Художественни фильм. 5-гIен, 6-гIен сереш.
17.10 — Концерт.
17.40 — Хьайбаш леладар — ударни фронт (гIалгIай меттала).
18.10 — Документальни фильм.
18.20 — «Нохч - ГIалгIайче гIоала».
18.40 — Фильм.
18.50 — «Халкъа депутатий Советашка» (нохчий меттала).
19.20 — Самбо латарах йола СССР абсолютни чемпионат.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.15 — Дунен халкъашта юкъера панорама».
21.00 — «Ха».
21.35 — «Бийсана теха гургал». Телевизионни художественни фильм.

РАДИО

4 декабрь

8.40 — «Юртара вахар» (нохчий меттала).

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-88; отделаш: ... вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен — 2-65-01; юрта боахама 2-47-84; культура — 2-64-75; кисмой — 9-24-07; корректорске — 2-...

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-88; отделов: ... жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 2-65-01; сельского хозяйства — 2-47-84; культуры — 2-64-75; писем — 9-24-07; корректорской — 2-...

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен бохкаш

СФ05517. «Грозненский рабочий» издательства типографи. Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5353.